

Către : AVOCATUL POPORULUI
București, strada George Vraca nr. 8, sector 1
fax: 021/312.49.21; E-mail: avp@avp.ro

Subiect: Legea nr. 30/2016 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011

Subsemnatul/a _____, cu domiciliul în _____
în temeiul dreptului de petiționare,

- **Solicităm să constatați** că există motive întemeiate pentru a sesiza Curtea Constituțională a României cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a:

Legii nr. 30/2016 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011, raportat la art. 3 lit. c, art. 12 și art. 14 din Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice

Obiectul sesizării sunt următoarele dispoziții din Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011:

Art. 3 – Definiții

În scopul prezentei convenții:

c) "gen" va însemna rolurile construite social, comportamentele, activitățile și însușirile pe care o societate dată le consideră adecvate pentru femei și bărbați;

Articolul 12 – Obligații generale

1. Părțile vor lua măsurile necesare pentru a promova schimbările în modelele sociale și culturale de comportament al femeilor și bărbaților, în vederea eradicării prejudecăților, obiceiurilor, tradițiilor și a altor practici care sunt bazate pe ideea de inferioritate a femeilor sau pe roluri stereotipe pentru femei și bărbați.

Articolul 14 – Educație

1. Părțile vor face, acolo unde este cazul, demersurile necesare pentru a include material didactic pe probleme, cum ar fi egalitatea între femei și bărbați, rolurile de gen nestereotipe, respectul reciproc, rezolvarea nonviolentă a conflictelor în relațiile interpersonale, violența de gen împotriva femeilor și dreptul la integritate personală, adaptate capacității în evoluție a elevilor, în curriculumul formal și la toate nivelurile de educație.

2. Părțile vor face demersurile necesare pentru a promova principiile la care s-a făcut referire în alineatul 1 în instituțiile educaționale informale, precum și în instituțiile sportive, culturale și recreative și în mass-media.

Prevederile constituționale încălcate sunt:

Art. 1 – Statul român

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

Art. 4 – Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni

(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

Art. 16 – Egalitatea în drepturi

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.

Art. 20 – Tratatul internațional privind drepturile omului

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Art. 34 – Dreptul la ocrotirea sănătății

(3) Organizarea asistenței medicale și a sistemului de asigurări sociale pentru boală, accidente, maternitate și recuperare, controlul exercitării profesiilor medicale și a activităților paramedicale, precum și alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii.

Art. 41 – Munca și protecția socială a muncii

(2) Salariații au dreptul la măsuri de protecție socială. Acestea privesc securitatea și sănătatea salariaților, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege.

În sprijinul soluționării favorabile a sesizării noastre, invocăm următoarele motive :

Articolele 3 lit.c, 12 și 14 din Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice sunt incompatibile cu ordinea de drept publică din România, cu setul de valori protejate prin Constituție și în jurisprudența Curții Constituționale a României.

Aceste prevederi introduc pentru prima oară în sistemul de drept român următoarele expresii: „gen”, „identitate de gen”, „violența de gen împotriva femeilor”, „roluri construite social”, „roluri stereotipe pentru femei și bărbați”, „roluri de gen nestereotipe”, „instituții educaționale informale”.

Aceste prevederi introduc concepte și expresii vagi, echivoce, lipsite de claritate și precizie, susceptibile de mai multe interpretări și care adaugă sensuri noi, diferite de conținutul stabilit și recunoscut în prezent în ordinea de drept publică din România și Constituție.

Noțiunea de „gen”, pe baza căreia se definesc și expresiile „identitate de gen”, „violența de gen”, conform convenției, „va însemna rolurile construite social, comportamentele, activitățile și însușirile pe care o societate dată le considera adecvate pentru femei și bărbați”.

Noțiunea de „gen” este un concept nou, diferit de noțiunea de „sex”. Noțiunea de „gen”, are o dimensiune socială, genul fiind determinat de persoana însăși pe baza trăirilor și percepțiilor sale interne. Noțiunea de „sex” are o dimensiune biologică, este determinat la naștere și corespunde sexului civil.

În spiritul Convenției, genul și sexul au semnificații independente, genul persoanei nefiind în legătură nemijlocită cu sexul persoanei. Altfel spus, o persoană se poate identifica cu alt sex decât cel determinat la naștere sau nu se identifică cu ceea ce societatea identifică ca fiind bărbat și femeie.

„Identitatea de gen” este definită în acești termeni în art. 53 din Raportul Explicativ al Consiliului Europei al Convenției în care sunt exemplificate categorii de persoane ca transexualii, travestiții și alții care au nevoie de protecție sporită împotriva riscului discriminării. Pentru aceste persoane sunt necesare instrumente legislative proprii care să le clarifice, pe cale separată, problemele specifice.

În ordinea de drept din România, genul apare ca o deviere de la principiul unanim acceptat potrivit căruia specia umană se caracterizează prin două sexe opuse, masculin și feminin, cu roluri biologice și sociale distincte.

Așa fiind, Constituția a stabilit în articolele 4 al. 2 și 16 că cetățenii se bucură de egalitate în fața legii, fără deosebire de sex, prin „sex” înțelegându-se, în mod neechivoc, sexul masculin și feminin, biologice, determinate la naștere.

În art.41 al. 2 din Constituția României se recunoaște un regim special de muncă pentru femeie, avându-se în vedere, în mod neechivoc caracteristicile biologice ale acesteia, în legătură mai ales cu maternitatea ca stare fiziologică.

Noțiunile de „gen” și „sex” au sensuri paralele care se exclud reciproc, iar noțiunea de „sex” este singura care este recunoscută în ordinea publică de drept din România. În Convenție acestea sunt noțiuni autonome și cu existență legală proprie.

Introducerea conceptului nou de „gen”, cu sens diferit de cel de „sex” dar cu aptitudinea legală de a îl exclude pe acesta din urmă în anumite contexte legate de ocrotirea drepturilor și libertăților fundamentale va avea consecințe legale imprevizibile.

Rolurile construite social, comportamentele, activitățile și însușirile pe care o societate dată le consideră adecvate pentru bărbați și femei la un anumit moment dat sunt imprevizibile în aceeași măsură. Însă în ordinea publică de drept din România sexul ca atribut al ființei umane este exclus dintre caracteristicile care se dobândesc sau se schimbă în procesul de dezvoltare socială a ființei umane.

Totodată, în Convenție, este acordată o protecție specială genului, și nu sexului, astfel încât îndeplinirea obligațiilor adoptate în aceasta este împiedicată de o neîndoienică lipsă de claritate cu privire la beneficiarii declarați ai acesteia, femeile, astfel cum se menționează în titlul acestui tratat internațional.

Astfel, prin introducerea noțiunii de "gen" se înțeleg drepturi suplimentare și protecție sporită pentru o categorie de persoane care nu se identifică prin criterii obiective, ci prin susțineri proprii legate de experiențe interioare, chestiuni care exced cadrul convenției și care necesită o reglementare, în mod indubitabil, separată.

În opinia noastră, punerea în aplicare a Convenției nu ar întâmpina niciun fel de dificultăți de interpretare dacă aceasta s-ar fi referit la categoria vulnerabilă a femeilor care sunt identificate astfel prin sexul civil și biologic și nu la o categorie nedefinită de persoane care se identifică pe ele însele ca femei sau se comportă în societate ca femei deși nu sunt din punct de vedere biologic.

Această opinie a fost exprimată în jurisprudența mai multor state membre ale Uniunii Europene (ex. Bulgaria) și o împărtășim întrutotul.

Având în vedere cele de mai sus, este evident că art. 3 lit. c, art. 12 și 14 din Convenție încalcă principiile securității juridice și previzibilității legii, precum și a stabilității raporturilor juridice derivând din art. 1 al. 5 din Constituție.

În aceeași ordine de idei, neexistând claritate cu privire la categoria "femeilor" a căror protecție este scopul Convenției, acest instrument internațional sfârșeste prin a fi mai puțin favorabil femeilor decât prevederile deja existente în ordinea de drept public din România, în care sunt recunoscute principiul egalității civile și de șanse dintre bărbați și femei, precum și un regim special de protecție a femeii din punctul de vedere al regimului de muncă și al îngrijirii sănătății în directă legatură cu caracteristicile fizice ale acesteia.

În afară de aceste drepturi fundamentale recunoscute în Constituția României, în ordinea de drept publică română se regăsesc dispoziții legale în codul penal și în legi speciale pe deplin eficiente în ceea ce privește prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. Spre exemplu, Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie este un instrument util în prevenirea și combaterea violenței domestice, în care victima este ocrotită fără deosebire de sex.

Prin introducerea noțiunii de "gen", care desființează distincția instituită în legea fundamentală dintre bărbat și femeie, principiile egalității dintre bărbați și femei și de șanse între bărbați și femei, al căror conținut este de o precizie incontestabilă, sunt eradicate astfel încât ceea ce era până la adoptarea acesteia clar și indispensabil a devenit greu de interpretat și golit de semnificație.

Din acest punct de vedere, Convenția se înscrie în excepția prevăzută de art. 20 al. 2 din Constituția României potrivit căreia, dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, nu au prioritate reglementările internaționale în cazul în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

În cele din urmă, mai arătăm că art. 12 și 14 din Convenție obligă statele membre să ia măsuri legislative prin care societatea actuală să schimbe modelele de comportament și tradițiile existente în prezent, atât în legătură cu promovarea ideii de inferioritate a femeii, cât și cele care nu promovează ideea de inferioritate a femeii.

Textul legal este după cum urmează: **"în vederea eradicării prejudecăților, obiceiurilor, tradițiilor și a altor practici care sunt bazate pe ideea de inferioritate a femeilor sau pe roluri stereotipe pentru femei și bărbați."**

În ceea ce privește combaterea ideii de inferioritate a femeii, nu pot exista două interpretări diferite și aici nu pot exista niciun fel de obiecții.

Prin adaugarea conceptului de "roluri stereotipe pentru femei și bărbați", concept care nu mai are legătură cu ideea de inferioritate a femeii, enunțată în teza precedentă, se instituie obligația de a combate tradiții și practici care nu sunt deloc legate de violență, discriminare sau alte acțiuni ilicite și care nu sunt detaliate în niciun mod. Este sigur, însă, că este vorba de alte tradiții și practici decât cele care promovează ideea de inferioritate a femeii, pentru că acest aspect a fost deja acoperit în mod expres.

În final, solicitam să verificați justetea argumentelor care au fost exprimate mai sus și care au determinat state ca Bulgaria, Croația, Cehia, Grecia, Ungaria, Islanda, Irlanda, Letonia, Liechtenstein, Lituania, Luxemburg, Moldova, Slovacia, Ucraina, Marea Britanie, Canada, SUA, Rusia și Japonia să nu ratifice și să nu semneze Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011 și să procedați la sesizarea Curții Constituționale a României în vederea declarării neconstituționalității textelor de lege incompatibile cu ordinea publică de drept din România.

Cu deosebită considerație,